

İslami Finansta Din Âlimleri

Dr. Mohd Daud Bakar

Çeviri

Ahmet Vedat Koçal

DR. MOHD DAUD BAKAR

Dr. Mohd Daud, Şer'i ilimler alanındaki ilk derecesini 1988'de Kuveyt Üniversitesi'nden almış ve doktorasını 1993'te Birleşik Krallık'taki St. Andrews Üniversitesi'nde tamamlamıştır. Dr. Mohd Daud, Kuala Lumpur, Dubai, Lüksemburg, Kahire, Tunus ve Dublin'de ofisleri bulunan küresel bir Şer'i danışmanlık firması olan Amanie Group'un Kurucusu ve Grup Başkanıdır.

AHMET VEDAT KOÇAL

1979'da doğmuştur. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü'nden Lisans, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün aynı bölümünden, "Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Siyasal Değişmenin Sosyo-ekonomik Temelleri ve Aktörleri" başlıklı Tezi ile Yüksek Lisans derecesini almıştır. Hâlen, Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı'nda Doktora Tez çalışmasını yürütmekte, 2013 yılından bu yana, Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nde Araştırma Görevlisi olarak çalışmakta ve Türkiye siyasal sosyolojisi üzerine yoğunlaşan akademik çalışmalarını sürdürmektedir.

İÇİNDEKİLER

İTHAF.....	11
TEŞEKKÜR	12
ÖNSÖZ.....	13
BİR ŞER'Î DANIŞMANIN MONOLOGU	25

BİRİNCİ BÖLÜM

BİR ŞERİAT ÂLİMİNİ NASIL TANIMLARIZ?	37
Müslüman Bir Toplumun Gözünde Âlim	38
Âlimin Nitelikleri	39
AAOIFI Perspektifinden Şer'î Danışmanlar	41
Keskin Zekâ, Hassas Duyarlılık, Temellerin Farkındalığı.....	43
Birinci Kural - Bir Fetva'yı Uygulanabilirlik Testinden Geçirme	46
İkinci Kural - Fetvalar Soyutlamayla Verilmemelidir	47
Üçüncü Kural - Mütevazı Olmak ve İnsanlarla Asla	
Aşağılayıcı Şekilde Konuşmamak.....	50
Davranış Şartı.....	51
Âlimlerin Yetersizliği.....	53
Şer'î Bilgi Ustalığına İvme Kazandırmak ve	
Güven İnşası İçin İpuçları	54

İKİNCİ BÖLÜM

İSLAMİ FİNANS SEKTÖRÜNDE ŞERİAT ÂLİMLERİNİN	
ROLLERİ NELERDİR?.....	59

Medya Görünümleri ve Etkileşim	64
Finansal Düzenleyicilere Sunum Yapmak	65
Diğer Âlimlerle Etkileşim	67
Dönüşüm Süreçlerini İzleme	68
Şeriat'a Öz Uyum Kültürünün Aşılması.....	70

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

PAYDAŞLAR, ŞERİAT ÂLİMLERİNDEN NE BEKLER?

Düzenleyicilerin Beklentileri.....	74
Fetva Verme Hususunda Özel Beklentiler.....	77
Müslüman İktisatçıların Beklentileri.....	79
Şeriat Âlimlerinin Müslüman İktisatçılara Cevabı.....	89
Zekât ve Vakıf Örneklerine Üzerine İnceleme.....	92
Büyük Veri Analizi ve İslami İktisat.....	93
Batı Merkezli Finansal Kuruluşların Beklentileri	94
Toplum, Şeriat Âlimlerinden Ne Bekler?	98
Şeriat Yönetişiminin Şeriat Âlimlerine Dair Beklentisi.....	98
Şeriat Âlimleri ve Boyun Eğme Baskısı.....	100

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SEKTÖR ŞERİAT ÂLİMLERİNE NEDEN

İHTİYAÇ DUYAR?.....	103
Şeriat Âlimleri ve Entelektüel Yetenekler	104
Sorunların Karmaşıklığı ve Muhakeme Teknikleri.....	106
Örnek Vaka Çalışması 1: Polen Fiyatı Sorunu.....	110
İslam Hukuk Usulünde Hükmün Gerekçesi (İllet).....	112
İslam Hukuk Usulünde Kıyas Türleri.....	115
Örnek Vaka Çalışması 2: Yap İşlet Devret Modeli (YİD) ve Şer'i Mantık	118

Şeriat Âlimlerinin Gerçekten Gerekliği.....	119
Dünya Daha Akıllı Hâle Geliyor.....	122
Şer’î Bilginin Gücü.....	124

BEŞİNCİ BÖLÜM

BİR ŞERİAT ÂLİMİ, FİNANSAL ÜRÜNLERİ NASIL ANLAR VE İNCELER?	127
Teknik Konuları Günlük Bazda Öğrenme	128
Şer’î Zihnin Hızlı Düşünme Süreci	131
Şer’î Zihnin Emsalsizliği	132
Şer’î Zihinle Kesintisiz Etkileşim.....	136
Uygulama Mükemmelleştirir	138
Şer’î Beyin Gücünün Sonuçları.....	139

ALTINCI BÖLÜM

ŞERİAT ÂLİMLERİ, KONULARI İNCELEMEDE DİĞER PROFESYONELLERE KIYASLA FARKLI YÖNTEMLER KULLANIRLAR MI?	143
SRI / CSR / ESG’ye Yanıt Olarak Şeriat Mantığı.....	146
Şeriat Âlimleri ve Türev Araçlar.....	149
Şeriat Mantığı Açısından Opsiyon.....	152
Şeriat Temelli ve Şeriat’a Uygun Ürünler Arasında Algılanan İkilik.....	153
Şeriat Mantığı, Yeni Fikirler ve Öneriler.....	157
Şeriat Mantığının Tabakaları ve Süreçleri.....	157

YEDİNCİ BÖLÜM

ŞERİAT ÂLİMLERİNİN MUHAKEME YÖNTEMLERİNİ BASİTLEŞTİRMEYİZ GEREKİR Mİ?	163
--	-----

İslam Hukuku Neden Bütünüyle Belirleyici Olamıyor?	166
İslam Hukukununun İnşasında İçtihat ve Akıl Yürütme	167
Âlimler Arasındaki Farklı Görüşlerin Nedenleri.....	168
Değer-Temelli ve İyi Niyet Temelli Muhakemeler	174
Geleceği Tahmin Sürecini Öngörmek	181

SEKİZİNCİ BÖLÜM

ŞERİAT ÂLİMLERİYLE İLGİLİ EN SIK KARŞILAŞILAN

MESELELER NELERDİR?

Şeriat Âlimleri ve Tüketicinin Korunması	185
Şeriat Âlimleri ve Şer'i Standartlar	188
Birden Fazla Şer'i Danışma Kurulunda Temsil ve Temsilde Tekel.....	192
Birden Fazla Kurulda Temsil Edilen Şeriat Âlimleri Arasında Çıkar Çatışması	197
Mahremiyet Yükümlülüğü	202
Şeriat Âlimleri ve Şeriat'ın Amaçları (El-Makâsidü'ş Şer'iyye).....	204
Finans, İki Yanı da Keskin Bir Kılıçtır.....	205
Şeriat Âlimleri ve Müslüman İktisatçılar	207
Malezyalı Âlimler ve Körfez Ülkeleri İşbirliği Konseyi (GCC) Merkezli Âlimler: Bir Çatışma ve Uyumsuzluk Algısı.....	212
Âlimler Arasında Olumsuz Algı.....	213
Şeriat Âlimlerinin Şeriat Hizmet Ücretleri.....	215
Şeriat Âlimleri ve Basın	217
Fetva İçin Vitrin Bakma.....	220

DOKUZUNCU BÖLÜM

ŞERİAT ÂLİMLERİ İÇİN ANAHTAR PERFORMANS

GÖSTERGELERİ (KPI) NELERDİR?

.....	225
-------	-----

Şeriat Âlimlerinin Değerlendirilmesinin Matrisi	227
İslami Finans Fetvalarında Siyah Kuğu	228
Şeriat'a Öz Uyum Kültürü	230
İslami Finans Bilgisinin Yayılması	232
Genç ve Yeni Âlimlere Koçluk ve Rehberlik	234
Şeriat Âlimleri ve Sosyal Medya Mecraları	238

ONUNCU BÖLÜM

ŞERİAT ÂLİMLERİNİN İSLAMİ FİNANS SEKTÖRÜNE KATKISI NE OLMUŞTUR?	241
Her Aşamada Şeriat'a Uygunluğa Güven	241
Yeni Piyasalardaki Güçlükler	244
Daha Büyük Bir İvmeye Yönelik Psikolojik Teşvik	245
Şeriat'ın Küresel Ayak İzi	246
Şeriat'a Uygunlukta Mevcut Durum Analizi	247
İslami Finansın Markalaşması	248
Bütün Paydaşlar Arasında Arabuluculuk	249
Şeriat'a Uygunluk Mevcut Durum Tespiti Sürecinin Usta Mimarları	251
İslami Finansın Manevi Önderi	252
İslami Finansın Küresel Elçileri	253

ON BİRİNCİ BÖLÜM

BİR ŞERİAT ÂLİMİ OLARAK DİLEK LİSTEM NEDİR?	257
Ön-Danışma ve Düzenli Etkileşimler	258
İş Geliştirme ve Pazarlama Faaliyetleri	259
Yüksek Öğretim Kurumları ve İslami Finans	261
İslami Finasta Genç ve Yeni Âlimlerin Gelişimi ve Şeriat Âlimliğinin Geleceği	264

Genç ve Yeni Âlimler İçin Özel Rehberlik.....	267
Şeriat Uzmanları İçin Kariyer Yolu	269
Müslüman Ekonomistlere Yönelik Dilek Listesi.....	272
Medya ve İslami Finans	280

ON İKİNCİ BÖLÜM

ŞERİAT ÂLİMLERİNİN YOLCULUĞUNDAKİ NİHAİ

HEDEF NEDİR?.....283

Yarı Zamanlı Çalışan Âlimlere Karşı Tam Zamanlı Çalışan Âlimler.....	284
Devlet Kurumlarında Şer'î Danışmanlar.....	286
Araştırma ve Düşünce Kuruluşunun Roller ve Olanakları.....	287
İslami Finansın Fevkalâde Profesörleri.....	288
Şeriât Âlimleri ve İş Girişimleri.....	291
Şeriat Âlimleri ve Yönetim Kurulu	297
Kıdemli Şeriat Âlimlerinin Yeni Kariyer Yolları Üstüne Son Sözler	297

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİR ŞERİAT ÂLİMİNİN GÜNCESESİ.....299

Seyahat Takvimi	299
Yaşam Kariyeri Olarak Öğretim	301
Teknik Şeriat Makaleleri	301
Âlimlerin Zaman Yönetimleri.....	303
Âlimlerin Günlük Yaşamlarından Dersler	308

BİTİRİRKEN.....311

İslami Finans Sürüm 2.0.....	313
------------------------------	-----

İTHAF

Beni yürekten seven ve bana gençliğimden beri kararlılığın özverinin ve azmin anlamını öğreten ebeveynlerime.

Bana bilginin ve bilgeliğin güzelliğini öğreten öğretmenlerime.

Bana işimi yaparken tutkulu olmam için daima ilham veren tüm aile üyelerime.

Sadece teoride değil, pratikte de İslami finansı öğrenmek ve ustalaşmak için bana mükemmel fırsatlar sunan, bulunduğum tüm kurumlara.

TEŞEKKÜR

Bu kitabı yazma maceram boyunca bana ilham veren birçok kiŐiye minnet borçluyum.

Ancak, yoğun desteği ve cesaretlendirmesi olmasaydı bu kitabın ortaya çıkmasının mümkün olamayacağı eŐime özel bir yer verilmelidir. Kendisi bana karşı daima olumlu, bilgece ve iyimser oldu.

Ayrıca, beni daima toplumumuza anlamlı katkılar sunmaya güdüleyen aile üyelerimizin yürekten cesaretlendirilmesi de beni teşvik etti. Destekleri gerçekten muazzamdı.

Ayrıca, destekleri ve yardımları bu entelektüel yolculuğumu tamamlamaya yardımcı olan birçok kiŐiye minnettarlığımı ifade etmek isterim.

Özel bir teşekkürü, *Şeriat* âlimlerinin hayatı ve onların 21. yüzyılda İslami finans sektöründe *Şeriat* mantığı hakkında gerçek ve dengeli bir bakış açısı sunmam için beni güdüleyen (ve zorlayan) önde gelen *Şeriat* âlimlerine borçluyum.

Bu kitabın yazımında destekleri ve teşvikleriyle beni motive eden Amanie'deki meslektaşlarıma teşekkür borçluyum. Yapıcı yorumlarınız ve öngörüleriniz kendimi geliŐtirmem noktasında bana ilham verdi.

Kitabımı okumaya zaman ayırdıkları için tüm okuyucularıma teşekkürler. Her kelimesinin keyfini çıkarın!